

PSIHOLOGIJA

YU ISSN 0048-5705

UDC 159.9

Vol. 59(2) 111–227

CONTENTS

A BIBLIOMETRIC STUDY ON EARLY CHILDHOOD AUTISM RESEARCH <i>Muhammed Celal Uras, Mehmet Şata, Alican Kaya, Arash Ziapour, & Murat Yıldırım</i>	111
VALIDITY AND RELIABILITY OF THE TURKISH VERSION OF THE BINGE EATING SCALE <i>Furkan Tosyali, & Mehmet Harma</i>	129
CORRELATES OF SPORT SATISFACTION: THE ROLE OF SUCCESS LEVEL, PERSONALITY TRAITS, AND EMOTIONAL COMPETENCE IN TEAM AND INDIVIDUAL SPORTS <i>Duško Lepir & Siniša Lakić</i>	149
THE LIFE HISTORY OF PSYCHOPATHY: A DISTINCTIVE ROLE OF BOLDNESS <i>Janko Međedović</i>	169
TEMPORAL EXTENSION: WHAT WE KNOW OR BELIEVE WE KNOW ABOUT A PERSON DISPLAYING SPECIFIC EMOTIONS? <i>Marija Pejičić</i>	185
PRO-ENVIRONMENTAL BEHAVIOR: THE ROLE OF VALUES, NORMS, AND NATURE RELATEDNESS <i>Oara Prundeanu, Octav-Sorin Candel, Nicoleta Laura Popa, Ştefan Boncu</i>	205

Bibliometrijska studija o istraživanju autizma u ranom detinjstvu

Muhammed Celal Uras¹, Mehmet Şata², Alican Kaya³,
Arash Ziapour⁴, & Murat Yıldırım⁵

¹Department of Mathematics Education, Ağrı İbrahim Çeçen University, Türkiye

²Department of Measurement and Evaluation, Van Yüzüncü Yıl University, Türkiye

³Department of Guidance and Psychological Counselling,
Ağrı İbrahim Çeçen University, Türkiye

⁴Cardiovascular Research Center, Health Institute, Imam-Ali Hospital,
Kermanshah University of Medical Sciences, Iran

⁵Department of Psychology, Ağrı İbrahim Çeçen University, Türkiye

Ova studija je imala za cilj da utvrdi trendove u istraživanju autizma u ranom detinjstvu i da predloži pravce za buduća istraživanja. Ukupno 4366 studija koje se odnose na poremećaj autističnog spektra (ASD) u ranom detinjstvu preuzeto je iz baze podataka Web of Science. Ukupno je za recenziju izabrano 2744 članka koji su ispunili sve kriterijume za izbor. Softver VOSviewer i HistCite su korišćeni za sprovođenje bibliometrijskih analiza i analiza ko-pojavljanja. Sprovedene su analize u vezi sa distribucijom kategorija na osnovu broja publikacija i distribucije publikacija i citata po godinama, geografske distribucije, aktuelnih tema i analize časopisa, autora i globalnih/lokalnih citata. Ovaj članak daje objektivan pregled nedavnih istraživanja između 1994. i 2023. kako bi se razmotrilo kako se ovo polje razvijalo i fokusiralo tokom vremena. Naša analiza je pokazala značajan porast članaka o ASD-u u ranom detinjstvu poslednjih godina. Teme kao što su „inkluzivno obrazovanje“, „inkluzija“, „primarna zaštita“, „raspored aktivnosti“, „mere ishoda“, „matematika“ i „motoričke veštine“ često se povezuju sa ASD u istraživanjima u ranom detinjstvu. Međutim, njihova učestalost je bila niska. ASD u ranom detinjstvu se bavi različitim disciplinarnim studijama, naglašavajući potrebu za interdisciplinarnim istraživanjem. Sadašnji nalazi imaju važan doprinos istraživanju i praksi.

Ključne reči: poremećaj autističnog spektra, poremećaji u razvoju deteta, neurorazvojni poremećaji, predškolska ustanova

Valjanost i pouzdanost turske verzije skale prejedanja

Furkan Tosyali¹, & Mehmet Harma^{2,3}

¹Department of Psychology, Düzce University, Düzce, Turkey

²Department of Psychology, Kadir Has University, Istanbul, Turkey

³Department of Psychology, University of Akureyri, Akureyri, Iceland

Proučavanje prejedanja je izuzetno važno za razumevanje njegovih osnovnih mehanizama i razvoj efikasnih intervencija. Njegovo merenje za nekliničke uzorke ima ključnu ulogu. Sadašnja studija ima za cilj da po prvi put ispita psihometrijske osobine turske verzije Skale prekomernog jedenja (BES). Studija je obuhvatila neklinički uzorak ($N = 323$) koji su činili učesnici od 18 do 61 godine. Ispitivana je interna konzistentnost, konstruktivna validnost i povezanost BES-a sa drugim merama. Pronašli smo visoku pouzdanost interne konzistencije za jednofaktorsku strukturu BES-a ($\alpha = 0,84$). Pouzdanost interne konzistencije je bila slabija za dvofaktorski model, uključujući kognitivne/emocionalne i bihevioralne poddimenzije ($\alpha = 0,75$ i $0,67$, respektivno). Potvrđne faktorske analize (CFA) su sprovedene odvojeno da bi se testirale jednofaktorske i dvofaktorske strukture BES-a. Jednofaktorska struktura koja meri ozbiljnost prejedanja (BE) prihvaćena je kao konačna verzija skale. BE je bio značajno povezan sa indeksom telesne mase (BMI), samokontrolom i nezadovoljstvom telom u očekivanim pravcima. Nalazi podržavaju jednofaktorsku strukturu. Kao rezultat toga, pokazalo se da je turska verzija BES validan i pouzdan alat za merenje.

Ključne reči: Binge Eating Scale, validnost, pouzdanost, adaptacija, psihometrijska svojstva, Turska, turska verzija

Korelati sportskog zadovoljstva: Uloga nivoa uspeha, osobina ličnosti i emocionalne kompetencije u timskim i individualnim sportovima

Duško Lepir¹ & Siniša Lakić²

¹Faculty of Physical Education and Sport,
University of Banja Luka, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

²Faculty of Philosophy (Psychology Department),
University of Banja Luka, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

Zadovoljstvo sportom je ključan konstrukt za sportske psihologe, s obzirom na njegov značajan uticaj na psihičko blagostanje sportista i bavljenje sportskim aktivnostima. Cilj nam je bio da istražimo odnose demografskih, kontekstualnih i ličnih faktora sa zadovoljstvom sportista.

Uzorak od 277 sportista (41,1% žena) iz Bosne i Hercegovine ispitivan je na bateriji upitnika, uključujući Upitnik atletskog zadovoljstva (ASK), Inventar velikih pet (BFI) i Upitnik o emocionalnim veštinama i kompetencijama (ESCK45). Uzorak je uključio širok spektar od 16 različitih sportova, koji obuhvataju i timske ($n = 170$) i individualne sportove ($n = 107$), na različitim nivoima takmičarskog uspeha. Analize su pokazale da su emocionalna kompetencija i osobine ličnosti najjači korelati sportskog zadovoljstva. Pored toga, naši rezultati naglašavaju značaj vrste sporta (timski ili individualni) kao moderatora, sugerišući njegov značaj u budućim istraživanjima.

Ključne reči: emocionalna kompetencija, velikih pet, sportisti, sportsko zadovoljstvo

The Life History of Psychopathy: A Distinctive Role of Boldness*

Životna istorija psihopatije: posebna uloga smelosti

Janko Međedović

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, Srbija

Dosadašnja istraživanja psihopatskih karakteristika u kontekstu teorije životne istorije bila su ograničena korišćenjem mera psihopatije sa jedinstvenim skorom i analizom samo nekih aspekata životne istorije. U ovoj studiji istražili smo povezanost između osobina Trijarhijskog modela psihopatije (zlobe, smelosti i dezinhibicije) i velikog broja indikatora životne istorije (sredinskih uslova u detinjstvu, uzrasta prve menstruacije i prvog seksualnog odnosa, kratkotrajnog i dugotrajnog sparivanja, intraseksualne kompeticije i reproduktivne motivacije) koristeći podatke iz uzorka zajednice ($N = 486$). Koristili smo mrežnu analizu da procenimo povezanost između varijabli i indekse njihove centralnosti u mreži. Rezultati su uglavnom bili u skladu sa hipotezama da psihopatija predstavlja skup ponašajnih karakteristika koje opisuju brži životni tempo. Međutim, pojavile su se i neke razlike između psihopatskih karakteristika u životnoj istoriji, pokazujući različite povezanosti između osobina psihopatije i indikatora životne istorije, posebno u pogledu osobine smelosti. Štaviše, smelost je pokazala značajno veću centralnost u mreži u poređenju sa drugim psihopatskim karakteristikama; takođe, rezultati sugerišu da smelost ima najveći adaptivni potencijal od svih psihopatskih karakteristika. Nalazi pružaju nove mogućnosti za razumevanje životnog tempa psihopatije i adaptivnog potencijala psihopatskih karakteristika.

Ključne reči: psihopatija, životna istorija, sindrom životnog tempa, smelost, sparivanje, reproduktivna motivacija

Corresponding author: Janko Međedović; janko.medjedovic@fmk.edu.rs

* Please cite as: Međedović, J. (2026). The Life History of Psychopathy: A Distinctive Role of Boldness. *Psihologija*, 59(2), 169–184. <https://doi.org/10.2298/PSI240531028M>

Temporalna ekstenzija: Šta znamo ili verujemo da znamo o osobi koja pokazuje određene emocije?

Marija Pejičić

Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu, Srbija

Ova studija je istraživala kako izrazi lica šest osnovnih emocija, pol stimulusa lica i potreba posmatrača za zatvaranjem utiču na formiranje utiska. Uzorak je uključivao 434 studenata uzrasta od 18 do 25 godina, od kojih je 334 imalo zadatak da prepoznaju emocije, procene stimulanse lica koristeći revidiranu skalu interpersonalnih prideva i popune Skalu potrebe za zatvaranjem (glavna studija); dok je 100 procenilo atraktivnost stimulusa lica (pilot studija sa ciljem da se kontroliše efekat procenjene dimenzije). Pojedinci prepoznati kao ljuti smatrani su najdominantnijim, dok su tužni najmanje dominantni. Sreća je bila povezana sa najvećom afilijativnom percepcijom, dok su oni sa izrazima gađenja i ljutnje viđeni kao najmanje afilijativni. Generalno, muškarci su percipirani kao dominantniji i manje privrženi, osim ljutnje i gađenja. Pojedinci koji ispoljavaju veću potrebu za zatvorenošću imaju tendenciju da percipiraju uplašena lica kao manje dominantna i manje privržena, dok oni koji pokazuju ljutnju kao dominantnija. Međutim, ovi trendovi zahtevaju dalje istraživanje zbog njihove slabosti. Rezultati su razmatrani u okviru komunikacijske teorije emocija i rodnih stereotipa.

Ključne reči: formiranje utiska, emocija, dominacija, pripadnost, potreba za zatvaranjem

Proekološko ponašanje: uloga vrednosti, normi i povezanosti s prirodom

Oara Prundeanu¹, Octav-Sorin Candel¹,
Nicoleta Laura Popa², Ștefan Boncu¹

¹Department of Psychology, Faculty of Psychology and Educational Sciences,
Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Iași, Romania

²Department of Educational Sciences, Faculty of Psychology and Educational Sciences,
Alexandru Ioan Cuza University of Iași, Iași, Romania

Ekološki svesno ponašanje ima potencijala da doprinese savladavanju mnogih ekoloških problema sa kojima se susrećemo. Ova studija je testirala nekoliko faktora (vrednosti, norme i povezanost sa prirodom) koji mogu da vode ka boljem razumevanju ekološki svesnih ponašanja kod pojedinaca. Koristeći prigodni uzorak od 714 ispitanika testiran je efekat vrednosti (biosferske, altruističke, hedonske i egoistične vrednosti) na ekološki svesno ponašanje, ali i medijatorski efekat povezanosti sa prirodom. Takođe, testirana je moderatorska uloga percipiranih normi (društvenih proekoloških deskriptivnih i injunktivnih, kao i ličnih injunktivnih proekoloških normi) sa ciljem utvrđivanja da li lične i društvene norme mogu da pospeše ekološki svesna ponašanja. Rezultati ukazuju na to da biosferske i altruističke vrednosti, kroz putanju povezanosti sa prirodom, vode do povećanih nivoa ekološki svesnih ponašanja, dok hedonske i egoističke vrednosti nisu direktno povezane sa istim, već samo indirektno, putem povezanosti sa prirodom. Analiza moderirane medijacije naglašava da se kao najkonzistentniji moderator izdvajaju lično percipirane (ne)poželjne ekološke norme. Diskutovaće se o praktičnim implikacijama o kreiranju proekoloških programa koji se oslanjaju na društvene norme i njihovu relaciju sa pojedinim vrednostima.

Ključne reči: proekološko ponašanje, vrednosne orijentacije, norme, povezanost sa prirodom